

Относно формирането в психоанализа в рамките на АБПП

Уважаеми колеги,

формирането в психоанализа е сложен, нелинеен и често пъти дълъг процес, отнемащ повече време отколкото консуматорската култура на днешното общество би толерирала. То (формирането в психоанализа) със сигурност не предполага една прогресия, очертана от праволинейност и една абсолютна яснота и пълна прогнозируемост, включваща ясно индикируема измеримост (която би могла да бъде само и единствено Въображаема). Формирането в психоанализа не се основава също така и на линейната хронология – дотолкова доколкото хронологичното време не съществува в несъзнаваното, както още Фройд ни е посочил.

Формирането в психоанализа е индивидуален, доброволен акт, за който всеки субект взема разрешение от себе си, авторизирайки себе си и същевременно поемайки съответната лична отговорност за процеса на формирането си. Това авторизиране от себе си и от няколко други не означава липса на правила, нито пък на регламент, приет от дадената психоаналитична асоциация. Членството в дадена психоаналитична асоциация е само първата стъпка към едно формиране в психоанализа (една стъпка, включваща в себе си съблюдаването и спазването на всички съответстващи правила и процедури на съответната психоаналитична асоциация – в случая на АБПП тези процедури са ясни разписани в Устава). Активността и нивото на лична ангажираност за процеса на психоаналитично формиране маркират индивидуалният път на всеки формиращ се. Членството в една психоаналитична асоциация е свързано с ангажирането в едно своеобразно аналитично поле на желанието да се асоциираш, да влезеш във взаимодействие и обмен с други, с които споделяте и обменяте сингуларни превъплъщения на желанието на аналитика (пряко свързано с желанието на субекта, за чиято значимост Лакан ни е завещал множество елаборации).

Формирането не е обвързано с придобиването на едно финално, цялостно и завършено, неподлежащо на дебат знание (също Въображаемо, в своята същност). Придобиването на подобни „сигурности“, биха формирали само и единствено една резистентност (подобна на една нарцистична обвивка), израз на дълбока съпротива спрямо психоанализата и нейният дискурс. Никъде при Фройд, нито при Лакан бихме открили подобен призив, напротив – всеки подобен порив за придобиване на някакво „пълно знание“ и овладяване на обекта винаги е бил анализиран в светлината на нарцисизма и на инфантилната илюзия за всемогъщество.

Поривът към познание (това, което Лакан ще нарече *connaissance*, с неотменимата отпратка към *méconnaissance*, погрешното припознаване) е това, което не толерира никакви основополагащи промени, преобръщания, изменения, противоречия, несъответствия и напрежения (всички те – твърде характерни за самото несъзнавано). Ако Фройд е изработил една специфична епистемология, то тя е по-скоро основана на намесата на страстта, на измерението на ирационалното (а не на студената, обективизираща откъснатост), в търсенето на едно истинско знание (несъзнавано такова), придобито като един дериват на психоаналитичният процес. Какво касае това знание (*savoir*), бихме се запитали? И с Лакан можем да си отговорим – това е знанието за истината за желанието на субекта. Истината на този, конкретен субект, който има

своето запитване – една специфична, сингуларна истина. Субективна, защото е частична и лична, а също така и защото субектът е субект на несъзнаваното, както е подчертавал Лакан. Именно това знание (savoir) Лакан е извел като свързано с регистъра на Символичното (разбирано както като знание на връзката на субекта със Символичният регистър, така и като свързано с артикулацията на означаващите от Символичната „вселена“ на субекта, а от там – със самата верига от означаващи). Това е едно знание, за което можем да кажем, че „не познава себе си“, знание за което субекта не знае, че знае. Както казва Лакан в неговият Семинар 11 („Четири основопологащи понятия в психоанализата“): „под терминът субект, аз не разбирам... нито живият субстрат, необходим на този феномен на субекта, нито пък някакъв вид субстанция, нито някакво същество, притежаващо познание в своята патос..., нито дори някакъв превъплътен logos, а Картезианският субект, който се появява в момента в който съмнението е припознато като сигурност“. И именно в това поле на отношението на подчиненост на разделеният субект спрямо големият Друг – там следва да бъде чути артикулираната специфична, сингуларна истина на субекта.

Именно това знание (savoir) Лакан ще противопостави на **connaissance** (свързано с *téconnaissance* (познание, но също и свързано с едно „погрешно припознаване“), който е един вид „идеал за знание“, обвързан е с един стремеж към завършеност – един своеобразен остатък от Стадия на огледалото – от момента на формирането на Аз-а (свързан едновременно и с процеса на отчуждаване).

И точно както целта на една психоанализа не е заздравяването на Аз-а и подобряване на неговите защитни механизми или пък овладяването на нагоните, а е по-скоро отслабването на Въображаемата хватка на Аз-а и произвеждането на преобразувания в насладата и нейните режими, поддържани от субекта - така и съпротивата на аналитика често е свързана с желанието му да бъде припознат като един „Господар“, или пък като един „субект, за когото се предполага, че знае“, а както клиничната практика ни показва – това е „рецепта“ за задържането на психоаналитичното лечение във Въображаемата ос на един Аз-Идеален, отколкото е отварящо пространство за субекта и за последващата субективна деституция.

В този ред на мисли – двете позиции (тази на „Господаря“, и тази на „субекта за когото се предполага, че знае“) не съвпадат. Второто (позицията на „субекта за когото се предполага, че знае“) е структурна позиция на аналитика, която се инсталира и разгръща в анализата на невротични субекти. Позицията пък на „Господар“ е част от имагинерен, нарцистично инвестиран образ, имащ отношение към един не-аналитичен дискурс и явяващ се потенциална сериозна пречка и съпротива пред разгръщането на едно аналитично лечение (ако аналитика изпадне в изкушението да заеме тази позиция).

В светлината на горепосоченото стои въпросът – а как все пак се случва формирането? Какво включва този процес на формиране в психоанализа?

Процесът на формиране в психоанализа се разгръща в една трикомпонентна, неразделна плоскост, включваща :

1. Личната психоанализа.

Дълбоко интимен процес, запитващ фундаментално това „Аз искам да бъда психоаналитик“, носено (било като желание, било като искане – едното радикално различно от другото, с всички произтичащи от това последици) от запитването за формиране в психоанализа. Нима има по-голям тест от това да изпиташ метода върху самият себе си? Когато диванът или пък сесиите лице-в-лице не заемат централното място на самоангажирането на субекта в процеса, тогава никой не би имал основание да смята, че действително се формира в психоанализа. Честотата и продължителността на сесиите, рамката и всички нейни елементи, както и цялостно регламента - се определят и изясняват в една ясна договореност между анализанта и неговият аналитик. Изборът на психоаналитик е нещо съвсем лично и не може да бъде налагано или индикирано от някой друг. На анализанта може да бъде дадена препоръка за втори транш анализа при втори аналитик, при друг аналитик (различен от този от първият транш), след дълга лична психоанализа за формиране. При един първи транш анализа, успешно достигнал до своят край, може и да не се препоръча началото на втори транш лична анализа. Какво е било нивото на една лична психоанализа и какво влияние е оказала върху формирането на анализанта е въпрос, който често пъти може да бъде оценен едва ретроактивно, по отношение на процеса.

2. Супервизията/контрола.

Първият термин произтича от британската традиция в психоанализата (супервизия), докато вторият (контрол) е характерен за френската школа. В настоящия текст ще използваме двата термина като взаимозаменяеми.

Каква по-ясна индикация, че процесът на запитване на собственото ни несъзнавано и поддържането на една истинска рефлексия по отношение на клиничният опит може да съществува от това – самите ние да говорим за своята практика, за своят опит, за нашите въпроси, търсения, съпротиви, защиты, проекции, за нашите лутания, но и за нашите открития, пред един друг? Регулярната и актуална супервизия и поддържането на една активна рефлексия по

отношение на клиничната ни практика с пациенти (било в институции, или пък в рамките на частна практика) е един добър индикатор за това, че формирането ни не затваря собственото ни несъзнаваното. Групова или индивидуална супервизия, можем да попитаме? Напомня на старият виц - „Кафе или чай?“, на което човек може да отговори - „Да, моля!“. Накратко – и двете. Груповата клинична работа не отменя изискването за поддържане на актуална индивидуална супервизия.

Разликата между индивидуален и групов контрол (супервизия) включва различна динамика. В рамките на индивидуалният контрол (супервизия), един отделен случай се разглежда продължително време. Идеята на супервизията не е да „контролира“ формиращата се в

психоанализа, а да поддържа желанието на аналитика. Личният контрол/супервизия е задължителен за всеки практикуващ и формиращ се в психоанализа.

В допълнение - в единият формат (индивидуална супервизия) сме сами, а в другият имаме възможност да говорим и мислим заедно с други, с наши колеги, също формиращи се в психоанализа. Груповият формат на супервизия представлява моментен срез на даден казус или използвана техника.

Отново – изборът на психоаналитик супервайзър/контрольор е личен, като принципа според който Вашият психоаналитик не може да Ви бъде и супервайзър (и обратното), е напълно валиден за формирането в рамките на АБПП.

3. Теоретичното формиране.

Перманентният процес на теоретичното осмисляне на нашия клиничен опит, е приел различни форми. Освен индивидуалната работа с текстове (започвайки от „класическите“ психоаналитични текстове на Фройд, Мелани Клайн, Уиникът, Бион, Лакан, Франсоаз Долто, и др.), посещенията и участието в френско-български клинични семинари, семинари на АБПП с обучителен характер, Кръгли маси, Училището по детска психопатология, публични лекции и др. работни формати в АБПП (включително вътрешните семинари на АБПП) , теоретичното формиране се осъществява също така и в работата в **картели** и формирането на **работни групи**. Вътрешните семинари са отворени за асоциирани и пълноправни членове на АБПП и включват представянето и обсъждането на клинични случаи, в рамките на едно конфиденциално и етично ангажирано пространство за дискусия и обмен между практикуващи колеги от АБПП. В работните групи насочваме своята работа към конкретна тема от полето на психоанализата, и/или въпрос от изследователски интерес.

- Картели. *“Човек не влиза в школата за да си почива, а за да работи там и да работи още: Школата е “организмът където една работа трябва да се извърши..Учението на психоанализата може да бъде предадено от един субект на друг само чрез един трансфер към работата”(Жак Лакан, Основополагащ Акт)*

Въведение

Вдъхновен от метода на Бион на “група без лидер”, Лакан създава “работна група”, която той нарича картел. Картелът се появява за първи път през 1964 г. в “Основополагащият Акт” на École Freudienne de Paris (EFP) и е предложен като един оригинален модел на работа за психоаналитици и за тези, които искат да изучават психоанализа. По това време, въпросът за Лакан е бил как да въвлече всички да работят без един господар или йерархия и в този смисъл картелът е замислен като една малка работна група в която всеки работи заедно и на едно и също ниво около даден проект центриран върху “психоанализата”. “Демонтажа на масивността на лидера” е един от принципите на картела и това се постига чрез инсталирането на “плюс-Един”,

една функция, заета от даден индивид за времето на работа на картела, чрез една роля, която се сменя като по този начин прави превенция на това даден индивид да се идентифицира или да бъде идентифициран с тази функция.

Този плюс-Един е избран от “картелистите” и “е отговорен за избора, дискусиата и резултатите които ще бъдат представени от работата на всеки един” (Лакан, “Основополагащ Акт”). Неговата или нейната работа и да интервенира на различни нива, за да фасилитира една полезна групова динамика. Това може да се постигне или чрез интерпретация или чрез теоретична интервенция.

Можем да кажем, че този плюс-Един феминизира картела, като позволява прехода от мъжката логика на цялото (т.е. лидера “поне един”) към женската логика на не-цялото, като по този начин не-допълва колектива като добавя себе си към групата като плюс-Един, поддържайки принципа на “поддържана елаборация”.

По отношение на школата, картелът е определен като един от нейните “органи” ...”нещо, което я оживява, или...я умъртвява, ако органът е болен”. Работата, извършвана в картела заема формата на една елаборация, поддържана от всеки член на картела, която работа се предоставя на вниманието и на критиката на съратниците в малка група. Това е една работа, която може да доведе до производителност и до предаване, ако този плюс-Един поддържа крайният резултат от работата.

Картелът има няколко организиращи принципа:

- *Четирима човека се избират един друг, за да работят заедно*

Лакан е показал, че картелът е съставен от минимум трима, максимум петима като четирима човек е “правилната мярка”. Честотата на срещите се решава от картелистите.

- *Плюс-Един*

Този плюс-Един се избира от картелистите

- *Темата на работа*

Всеки картелист избира специфична тема на работа. Това може да е четене на семинар, елаборацията на дадено понятие или на даден случай, връзката между психоанализата и други полета, и т.н. Картелът взема своето име от дадена обща тема, която се добавя към индивидуалната тема на всеки един.

- *Собственият продукт на всеки един*

Работата на картела не води до колективна продукция от знание. По-скоро, това е въпрос за всеки един, според това къде стоят те по отношение на психоанализата, да извлече какво му е било възможно да промени по отношение на аналитичното познание.

- *Изменения*

Един картел не би трябвало да продължава повече от една или две години. Неговият необходим завършек прави възможно избягването на инерцията, която се забелязва в работните групи, които стават вечни и възпрепятстват появата на ново познание за субекта.

- **Работни групи.** Работните групи са малки колективи, фокусирани върху работа по дадена специфична, предварително избрана тема/проблем/въпрос. Полето на психоанализата и нейната теория е много широко и точно толкова широко може да бъде и полето на тематичността на работните групи. Организацията, както и избора на тема и честотата на работните срещи са функция от договореността между различните участници в работната група.

Участието в картели и работни групи е интегрална и неотменна част както и теоретичният компонент на формирането, така и подразбиращо се – от формирането в психоанализа като цяло.

В рамките на 2 срещи годишно (титлувани като Вътрешен семинар „Представяне работата на картелите и на работните групи“), биват представени продуктите на работата в картели и работни групи (под формата на текстове).

Цялостно – активното участие с експозета и въпроси по време както на френско-българските клинични семинари, така и на обучителните ни семинарни формати (например – Семинарите „Петте случая на Фройд“, „Основни на психоаналитичната клиника : Едип, идентификация, кастрация“, както и планираният семинар върху „Техническите текстове на Фройд“, Училището по детска психопатология, и др.), биха могли да послужат като един своеобразен израз на една предварително свършена теоретична работа.

Форматът „Представяне на клинични случаи“ (провеждан три пъти в рамките на академичната година) представлява една работа по споделяне на опита ни, който трупаме с нашите анализанти. Често се казва, че анализата е изобретена от Фройд. Но това изобретяване никога не е било просто мисловен конструкт. То е фондирано от клиничната работа, има своите основания там, има своите хипотези - пак там, от клиничната работа. Има и големите си направления и дискурси в теоретичен и дори, културален план. Но анализата има един единствен аргумент -

този, който се намира в работата с анализантите ни. В този смисъл споделянето на опита ни с анализа би донесъл ползи по отношение на собствената ни работа, която, така, или иначе е твърде индивидуално занимание.

Поддържането на трикомпонентното формиране в психоанализа включва участието както в картели и работни групи, така и осъществяването на редовна супервизия и, разбира се – на лична психоанализа за формиране. За свидетелства за теоретичните търсения, напредъци и свършена работа могат да послужат представените по време на различните ни работните формати текстове.

Що се отнася до времето на/за формиране – в крайна сметка - всичко зависи от индивидуалният, субективен темп на запитване на собственото несъзнавано на анализанта.

В заключение – работата по психоаналитичното формиране, практически продължава през целият живот на едни аналитик и отива много далеч формализираните начини на работа и изведените форми. Това е един перманентен процес на поддържане на празното място и на не затварянето на несъзнаваното – постоянна точка на референция и извор на продуктивността на психоаналитичният праксис. Препоръчително е всеки формиращ се в психоанализа да следва това продължаващо формиране, което се разгръща и на фона на развитието, а в известен смисъл и паралелно на индивидуалната практика на всеки един.

Допълнителни бележки :

*Кои са практикуващите психоаналитици в рамките на АБПП? Това са всички нейни пълноправни членове. Те осъществяват както формиращи психоанализи, така и супервизия.

**Що се отнася до участието в групова супервизия/групова клинична работа с френски психоаналитици от Espace Analytique – Paris - АБПП може да осигури такава възможност, след предварително дадена за това заявка, на ел. поща на АБПП : bgabpp@gmail.com. Условие за включване в такава групова клинична работа е наличието на актуална лична супервизия. Възможностите за участие в групова клинична работа са ограничени, по отношение на броят участници. АБПП си запазва правото на реорганизация на планираните групови клинични работи, в зависимост от графика на работните визита на френските аналитици, както и в зависимост от цялостната организация и планиране на събитията с тяхно участие.

***Дейността на АБПП (в съответствие с нейният Устав) е свързана с това :

- **Да съдейства и подпомага формирането на условия за изграждането на специалисти – психоаналитици;**
- **Да работи за популяризирането на психоаналитичната теория и практика в България**

****АБПП е сдружение с обществено полезна дейност, създадено през 2008г да работи за популяризирането на психоаналитичната теория и практика в България. Действията на организацията са насочени към подпомагане изграждането на специалисти – психоаналитици. Сред целите на сдружението е създаването на терапевтични институции и практики за подпомагане на българските граждани, деца и семейства. Към Асоциацията може да бъде сформирана етична комисия (със състав, предложен от УС на АБПП) ad hoc, което в още по-голяма степен позволява на практикуващите психотерапия членове на Асоциацията да работят съобразно духа и принципите на психоанализата.*

Асоциацията и нейните членове приемат понятието за психоанализа дадено от Зигмунд Фройд и ще работят за изследване на връзките между психоаналитичната теория и практика в духа на теорията на Зигмунд Фройд, Жак Лакан, Мод Манони, Франсоаз Долто и Британската школа (Мелани Клайн, Доналд Уиникът и Уилфред Бион).

Според чл.6, ал.4 от Устава на „Асоциация Българско психоаналитично пространство“ (АБПП) , съществува Вътрешен правилник, който регламентира дейността на АБПП като част от Международната мрежа и Международната колегия на Асоциацията за фройдистки изследвания и психоаналитично формиране “Психоаналитично пространство”, със седалище в гр. Париж, Франция. Етичните норми и правила за формиране в АБПП са обвързани с тези на “Психоаналитично пространство” – Париж (Espace Analytique – Paris).

За допълнителна информация, можете да се консултирате със следните секции на нашият уебсайт :

1. <https://espacepsy-bg.org/education/> - по въпросите на формирането и актуална информация за текущата академична година
2. <https://espacepsy-bg.org/> - в секцията с титул „ГОДИШНА ПРОГРАМА“ – актуалната годишна програма, включваща всички събития от програмата на АБПП
3. <https://espacepsy-bg.org/education/cartels/> - списък с актуалните картели и работни групи в АБПП
4. <https://espacepsy-bg.org/about-us/> - секция „Документи“ – Устав на АБПП, както и други важни документи